Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2026–2027

37 060 VIII

Wijziging van de begrotingsstaten van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (VIII) voor het jaar 2026 (wijziging samenhangende met de Najaarsnota)

Nr. 2

MEMORIE VAN TOELICHTING

INHOUDSOPGAVE

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL 1

B. BEGROTINGSTOELICHTING 3
1 Leeswijzer 3
2 Het beleid 4
3 De beleidsartikelen 7
4 De niet-beleidsartikelen 30
5 Agentschappen 33

A. ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING BIJ HET WETSVOORSTEL

Wetsartikelen 1 tot en met 2

De begrotingsstaten die onderdeel zijn van de Rijksbegroting, worden op grond van artikel 2.3, eerste lid, van de Comptabiliteitswet 2016 elk afzonderlijk bij de wet vastgesteld en derhalve ook gewijzigd. Het onderhavige wetsvoorstel strekt ertoe om voor het jaar 2026 wijzigingen aan te brengen in:

1. de departementale begrotingsstaat van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;
2. de begrotingsstaat inzake de agentschappen van dit ministerie.

De in de begrotingsstaten opgenomen begrotingsartikelen worden in onderdeel B van deze memorie van toelichting toegelicht (de zgn. begrotingstoelichting).

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

R.M. Letschert

B. BEGROTINGSTOELICHTING

1 Leeswijzer

In deze tweede suppletoire begroting van het Ministerie van OCW zijn de effecten van besluiten van het kabinet over de Najaarsnota verwerkt. Deze suppletoire wet moet dan ook in samenhang worden bezien met de Najaarsnota.

Dit onderdeel van de memorie van toelichting bestaat uit een algemeen deel en een artikelsgewijs deel. Het algemeen deel bevat een overzicht van de belangrijkste suppletoire mutaties op de OCW-begroting (paragraaf 2.1). Vervolgens wordt per beleidsartikel een overzicht van de wijzigingen gegeven, inclusief toelichting. Daarbij worden mutaties groter of gelijk aan onderstaande staffel toegelicht:

Tabel 1 Ondergrenzen conform Rijksbegrotingsvoorschriften

Omvang begrotingsartikel (stand ontwerpbegroting) in € miljoen	Beleidsmatige mutaties (ondergrens in € miljoen)	Technische mutaties (ondergrens in € miljoen)
< 50	1	2
=> 50 en < 200	2	4
=> 200 < 1.000	5	10
=> 1.000	10	20

De toelichtingen op de uitgaven gelden ook voor de verplichtingen. Alleen indien er sprake is van een groot verschil van de verplichtingenmutaties ten opzichte van de uitgavenmutaties, wordt dit verschil apart toegelicht. Deze verschillen ontstaan bijvoorbeeld doordat er verplichtingen zijn aangegaan die niet tot een uitgavenmutatie leiden (zoals het aangaan van garantie-verplichtingen in het kader van schatkistbankieren) of door regelingen waarvoor de verplichtingen dit jaar worden aangegaan terwijl de uitgaven pas volgend jaar (of in de jaren daarna) plaatsvinden.

2 Het beleid

2.1 Overzicht belangrijke uitgaven- en ontvangstenmutaties

Tabel 2 Belangrijkste suppletoire uitgavenmutaties 2026 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

		Artikelnummer	Uitgaven 2026
Stand vastgestelde begroting 2026			**57.033.064**
Stand suppletoire begroting september 2026			**60.169.270**
Belangrijkste suppletoire mutaties:			
1)	Saldo mee- en tegenvallers	Diverse	– 53.169
2)	Openstaande verplichtingen	Diverse	– 16.189
3)	Niet-kaderrelevante mutaties	11	– 95.000
4)	Nationaal Groeifonds	Diverse	– 13.519
5)	Desalderingen	14, 95	9.164
6)	Overige mutaties	Diverse	15.073
	Stand 2e suppletoire begroting 2026		**60.015.630**

Toelichting uitgaven

1. Saldo mee- en tegenvallers

Per saldo is er op de uitgaven een meevaller van € 53,2 miljoen op de OCW-begroting. De per saldo meevaller is het gevolg van een saldo meevaller (€ 61,5 miljoen) en een saldo tegenvaller (€ 8,3 miljoen). De per saldo meevaller wordt met name veroorzaakt door meerdere kleinere meevallers op verschillende artikelen. Het positieve saldo wordt bij de Najaarsnota 2026 ingeleverd ten behoeve van het generale beeld. Hieronder een toelichting op het saldo:

- Op artikel 1 (Primair Onderwijs) is er een meevaller van in totaal € 12,5 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door een meevaller op het subsidiebudget van € 10 miljoen. Daarnaast is er op dit artikel een meevaller van € 2,5 miljoen op het opdrachtenbudget.
- Op artikel 3 (Voortgezet Onderwijs) wordt bij Najaarsnota per saldo € 10,6 miljoen aan meevallers ingeleverd. Dit wordt met name veroorzaakt door een meevaller op het opdrachtenbudget van € 5 miljoen. Verder zijn er meevallers op het subsidiebudget (€ 3 miljoen) en bij praktijkgerichte programma's (€ 3 miljoen).
- Op artikel 4 (Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie) is er een meevaller van in totaal € 3,7 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door een meevaller op de subsidieregeling voor doorstroom beroeps-kolom (€ 3,6 miljoen).
- Op artikel 6 (Hoger Onderwijs) wordt in totaal € 3 miljoen aan meevallers ingeleverd. Dit wordt met name veroorzaakt door een meevaller op de bekostiging van € 1,3 miljoen.
- Op artikel 7 (Wetenschappelijk onderwijs) wordt bij Najaarsnota een meevaller van € 3,2 miljoen ingeleverd. Dit wordt met name veroorzaakt door een meevaller op het subsidiebudget van € 1,9 miljoen.
- Op artikel 9 (Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid) is er een meevaller van € 17,2 miljoen. Deze wordt veroorzaakt door meevallers op de budgetten voor onderwijsregio's (€ 7,5 miljoen), lerarenbeurs (€ 5 miljoen) en zij-instroom (€ 4,7 miljoen).
- Op artikel 14 (Cultuur) is er aan meevaller van € 0,3 miljoen op budget voor de bestrijding van discriminatie en racisme.
- Op artikel 16 (Onderzoek en wetenschapsbeleid) is er een meevaller van in totaal € 4,4 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door een lagere bijdrage aan de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) ad € 3,1 miljoen.

– Op artikel 95 (Apparaat Kerndepartement) is er een tegenvaller van € 3,0 miljoen op de apparaatskosten. De belangrijkste oorzaak is dat er onvoldoende middelen beschikbaar waren om de in 2026 afgesloten cao Rijk volledig te kunnen dekken.

2. Openstaande verplichtingen
Op diverse artikelen zijn verplichtingen aangegaan die niet meer in 2026 tot uitgaven leiden, maar doorschuiven naar 2027. Hierdoor vallen de uitgaven in 2026 lager uit. In totaal gaat het om € 16,2 miljoen aan openstaande verplichtingen. Dit wordt met name veroorzaakt door het doorschuiven van middelen naar 2027 voor de uitvoering van de Compensatie Uitwonende Beurs (CUB) (€ 9,5 miljoen) en voor de onderwijshuisvesting Caribisch Nederland (€ 4 miljoen).

3. Niet-kaderrelevante mutaties
De niet-kaderrelevante uitgaven op de studiefinanciering vallen € 95,0 miljoen lager uit dan geraamd. De neerwaartse bijstelling van de uitgaven wordt veroorzaakt door per saldo meevallers op de basisbeurs (€ 15 miljoen), de aanvullende beurs (€ 40 miljoen), de rentedragende lening (€ 25 miljoen) en het collegegeldkrediet (€ 15 miljoen). Met deze mutaties wordt de begroting aangesloten op de meest actuele realisatie-cijfers van DUO.

4. Nationaal Groeifonds (NGF)
Op de projecten van het Nationaal Groeifonds wordt in 2026 per saldo € 13,5 miljoen afgeboekt. Voor NGF-projecten geldt een eindejaarsmarge van 100%. Dit betekent dat deze middelen volgend jaar met Voorjaarsnota opnieuw worden opgeboekt.

5. Desalderingen
De desalderingen bedragen per saldo € 9,2 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door een bijdrage ten laste van het Museaal Aankoopfonds voor de aankoop van het schilderij *Colfspelers op het ijs* van Hendrick Avercamp door het Mauritshuis en het Rijksmuseum(€ 3,9 miljoen).

6. Overig
Het saldo van de overige mutaties bestaat met name uit budgetneutrale overboekingen binnen de OCW-begroting en interdepartementale overboe-kingen. Verder is er sprake van een budgetneutraal saldo aan intensive-ringen en extensiveringen. Tot slot is de loon- en prijscompensatie (LPO) tranche 2026 voor de HGIS-ODA-budgetten die betrekking hebben op asiel aan de begroting toegevoegd.

Tabel 3 Belangrijkste suppletoire ontvangstenmutaties 2026 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Artikelnummer	Ontvangsten 2026
Stand vastgestelde begroting 2026		**2.481.021**
Stand suppletoire begroting september 2026		**2.515.903**
Belangrijkste suppletoire mutaties		
1) Saldo mee- en tegenvallers	Diverse	43.973
2) Niet-kaderrelevante mutaties	11	– 100.000
3) Desalderingen	14, 95	9.164
Stand 2e suppletoire begroting 2026		**2.469.040**

Toelichting ontvangsten

1. Saldo mee- en tegenvallers

Per saldo is er een meevaller op de ontvangsten van € 44,0 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door terugvorderingen op de subsidieregelingen School en Omgeving 2023–2025 (€ 14,2 miljoen) en Sterk Techniek Onderwijs (€ 12,1 miljoen), omdat scholen de toegekende subsidiebedragen niet volledig hebben besteed.

2. Niet-kaderrelevante mutaties

De niet-kaderrelevante ontvangsten op de studiefinanciering vallen € 100,0 miljoen lager uit dan geraamd. Op basis van realisatiegegevens tot en met juli 2026 blijkt dat debiteuren minder hebben terugbetaald dan eerder geraamd.

3. Desalderingen

De desalderingen bedragen per saldo € 9,2 miljoen. Dit wordt met name veroorzaakt door een bijdrage ten laste van het Museaal Aankoopfonds voor de aankoop van het schilderij *Colfspelers op het ijs* van Hendrick Avercamp door het Mauritshuis en het Rijksmuseum(€ 3,9 miljoen).

3 De beleidsartikelen

3.1 Beleidsartikel 1. Primair onderwijs

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 4 Budgettaire gevolgen van beleid art. 1 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3)=(1+2)
Verplichtingen	**18.655.789**	**– 22.458**	**18.633.331**
Uitgaven	**17.602.148**	**– 23.521**	**17.578.627**
Bekostiging	**16.268.814**	**– 4.387**	**16.264.427**
Bekostiging po-instellingen	16.235.311	– 6.126	16.229.185
Bekostiging Caribisch Nederland	33.503	1.739	35.242
Aanvullende bekostiging	0	0	0
Basisvaardigheden	0	0	0
Subsidies (regelingen)	**629.670**	**– 10.866**	**618.804**
Onderwijsvoorziening Jonggehandicapten	36.869	0	36.869
Nederlands onderwijs buitenland	13.878	0	13.878
Humanistisch vormend en godsdienstonderwijs	18.049	0	18.049
School en omgeving	167.086	0	167.086
Basisvaardigheden	164.292	0	164.292
NGF Open Leermateriaal	2.138	0	2.138
NGF Digitaal Onderwijs	4.253	0	4.253
Schoolmaaltijden	81.350	0	81.350
Brugfunctionaris PO	41.909	0	41.909
Overige subsidies	99.846	– 10.866	88.980
Opdrachten	**15.484**	**– 3.324**	**12.160**
Opdrachten	15.484	– 3.783	11.701
Opdrachten CN	0	459	459
Bijdrage aan agentschappen	**49.233**	**0**	**49.233**
Dienst Uitvoering Onderwijs	49.233	0	49.233
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	**10.940**	**0**	**10.940**
Stichting Vervangingsfonds en Participatiefonds	7.910	0	7.910
UWV	3.030	0	3.030
Bijdrage aan medeoverheden	**628.007**	**– 4.944**	**623.063**
Gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid	602.872	486	603.358
Caribisch Nederland	22.135	– 5.430	16.705
Scholenprogramma Groningen	3.000	0	3.000
Overig	0	0	0
Ontvangsten	**9.208**	**20.241**	**29.449**

Tabel 5 Uitsplitsing verplichtingen (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3)=(1+2)
Verplichtingen	**18.655.789**	**– 22.458**	**18.633.331**
waarvan garantieverplichtingen	9.158	– 137	9.021
waarvan overige verplichtingen	18.646.631	– 22.321	18.624.310

In de kolom «Mutaties 2e suppletoire begroting" worden de mutaties ten opzichte van de «Vastgestelde begroting» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting

Verplichtingen en uitgaven
De verplichtingen worden per saldo met € 22,5 miljoen verlaagd en de uitgaven worden per saldo met € 23,5 miljoen verlaagd.

Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties betreft € 1,0 miljoen. Dit verschil wordt met name verklaard door het toevoegen van € 1,2 miljoen verplichtingenruimte voor de subsidieregeling School en Omgeving, zodat deze aansluit bij de uitgaven van 2026.

Ontvangsten
Het ontvangstenbudget wordt per saldo met € 20,2 miljoen verhoogd. Dit wordt met name veroorzaakt doordat:
– € 14,2 miljoen wordt teruggevorderd van de subsidieregeling School en Omgeving 2023-2025, omdat scholen de middelen niet hebben besteed;
– bij gemeenten niet bestede middelen worden teruggevorderd in het kader van Specifieke Uitkeringen Oekraïne (€ 6,0 miljoen).

3.2 Beleidsartikel 3. Voortgezet onderwijs

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 6 Budgettaire gevolgen van beleid art. 3 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3)=(1+2)
Verplichtingen	**13.048.116**	**– 15.505**	**13.032.611**
Uitgaven	**12.616.684**	**– 11.915**	**12.604.769**
Bekostiging	**11.744.576**	**1.311**	**11.745.887**
Bekostiging vo-instellingen	11.705.677	403	11.706.080
Bekosting Caribisch Nederland	27.125	908	28.033
Aanvullende regeling strategisch personeelsbeleid, begeleiding starters en thuiszitters	11.774	0	11.774
Basisvaardigheden	0	0	0
Subsidies (regelingen)	**670.493**	**– 6.927**	**663.566**
Stichting Kennisnet (basissubsidie) po, vo, mbo	30.971	0	30.971
Praktijkgerichte programma's	11.070	– 3.000	8.070
Basisvaardigheden	87.314	0	87.314
Maatschappelijke diensttijd	164.887	360	165.247
School en omgeving	111.771	0	111.771
NGF Ontwikkelkracht	26.828	0	26.828
Schoolmaaltijden	52.650	0	52.650
Brugfunctionaris VO	11.520	0	11.520
NGF Techkwadraat	48.971	0	48.971
NGF Innovatieve onderwijs huisvesting	24.326	– 335	23.991
Overige subsidies	100.185	– 3.952	96.233
Opdrachten	**28.830**	**– 6.970**	**21.860**
Opdrachten	25.686	– 6.963	18.723
MDT opdrachten	3.144	– 7	3.137
Bijdrage aan agentschappen	**91.589**	**– 46**	**91.543**
Dienst Uitvoering Onderwijs	91.589	– 46	91.543
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	**80.838**	**706**	**81.544**
College voor Toetsen en Examens	21.560	706	22.266
SLOA: Onderwijs ondersteunende instellingen	59.278	0	59.278
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	**358**	**11**	**369**
GRAZ (ECML) en PISA	358	11	369
Ontvangsten	**7.391**	**18.966**	**26.357**

Tabel 7 Uitsplitsing verplichtingen (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3)=(1+2)
Verplichtingen	**13.048.116**	**– 15.505**	**13.032.611**
waarvan garantieverplichtingen	– 3.664	– 3.590	– 7.254
waarvan overige verplichtingen	13.051.780	– 11.915	13.039.865

In de kolom «Mutaties 2e suppletoire begroting" worden de mutaties ten opzichte van de «Vastgestelde begroting» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting

Verplichtingen en uitgaven
De verplichtingen worden per saldo met € 15,5 miljoen verlaagd en de uitgaven worden per saldo met € 11,9 miljoen verlaagd.

Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties betreft € 3,6 miljoen. Dit verschil wordt veroorzaakt door een hoger bedrag aan vervallen garanties ten opzichte van verleende garanties.

Ontvangsten
Het ontvangstenbudget wordt per saldo met € 19,0 miljoen verhoogd. Dit wordt met name veroorzaakt doordat:
– € 12,1 miljoen wordt teruggevorderd van de subsidieregeling Sterk Techniek Onderwijs, omdat scholen de middelen van de subsidieronde 2020-2024 niet hebben besteed;
– € 5,8 miljoen wordt teruggevorderd van de subsidieregeling School en Omgeving 2023-2025, omdat scholen de middelen niet hebben besteed.

3.3 Beleidsartikel 4. Beroepsonderwijs en volwasseneneducatie

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 8 Budgettaire gevolgen van beleid art. 4 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3)=(1+2)
Verplichtingen	**6.781.891**	**– 58.609**	**6.723.282**
Uitgaven	**6.370.828**	**– 5.617**	**6.365.211**
Bekostiging	**5.929.018**	**– 1.372**	**5.927.646**
Bekostiging mbo-instellingen	4.863.518	0	4.863.518
Bekostiging Caribisch Nederland	13.536	– 657	12.879
Bekostiging vavo	98.953	0	98.953
Loopbaanoriëntatie	32.000	0	32.000
Kwaliteitsafspraken investeringsbudget	538.984	0	538.984
Opgavegericht aanvullende middelen	0	0	0
Regionaal Investeringfonds	15.147	– 715	14.432
Regionaal Programma	43.763	0	43.763
Aanvullende bekostiging krimpregio's	30.000	0	30.000
Praktijkleren	293.117	0	293.117
Subsidies (regelingen)	**92.515**	**– 4.023**	**88.492**
LLO Collectief Laagopgeleiden en Laaggeletterden (NGF)	24.474	– 258	24.216
Basisvaardigheden voor volwassenen/Tel mee met Taal	8.169	– 25	8.144
Loopbaanoriëntatie	1.407	0	1.407
Doorstroom beroepskolom	34.440	– 3.780	30.660
Vakwedstrijden MBO	5.599	0	5.599
Overige subsidies	18.426	40	18.466
Opdrachten	**9.976**	**– 1.323**	**8.653**
Opdrachten	9.976	– 1.323	8.653
Bijdrage aan agentschappen	**32.986**	**792**	**33.778**
Dienst Uitvoering Onderwijs	28.246	890	29.136
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	4.740	– 98	4.642
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	**93.102**	**– 1.038**	**92.064**
College voor Toetsen en Examens	1.438	– 1.438	0
Wet SLOA	0	0	0
SBB	84.868	400	85.268
NWO: NKO- Programma's MBO	5.584	0	5.584
NCP NLQF	1.212	0	1.212
Bijdrage aan (inter-)nationale organisaties	**213.231**	**1.347**	**214.578**
RMC's	72.054	0	72.054
Educatie	88.269	0	88.269
Caribisch Nederland	0	1.347	1.347
Regionaal Programma	50.173	0	50.173
Masterplan Campus Groningen	2.735	0	2.735
Ontvangsten	**6.200**	**2.550**	**8.750**

Tabel 9 Uitsplitsing verplichtingen (bedragen x € 1.000)			
	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3)=(1+2)
Verplichtingen	**6.781.891**	**– 58.609**	**6.723.282**
waarvan garantieverplichtingen	– 9.339	– 10.130	– 19.469
waarvan overige verplichtingen	6.791.230	– 48.479	6.742.751

In de kolom «Mutaties 2e suppletoire begroting" worden de mutaties ten opzichte van de «Vastgestelde begroting» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting

Verplichtingen
De verplichtingen worden per saldo met € 58,6 miljoen verlaagd. Het verschil tussen de verplichtingen- en uitgavenmutaties (€ 53,0 miljoen) wordt met name veroorzaakt door de verplichtingaanpassing in 2026 op de regeling aanvullende bekostiging krimpregio's (€ 34,0 miljoen), die nodig zijn voor de verlenging van deze regeling in 2028. In 2027 wordt deze regeling verlengd naar 2028 en gepubliceerd in de Staatscourant. In 2027 ontvangen de verschillende mbo-instellingen ook een beschikking over 2028. Daarnaast zijn er per saldo meer leningen afgelost die via schatkistbankieren zijn verstrekt waardoor de garantieverplichtingen worden verlaagd met € 10,1 miljoen. Tenslotte is het instrument overige subsidies ook met € 8,5 miljoen verlaagd vanwege eerder aangegane meerjarige projectsubsidies.

Uitgaven
De uitgaven worden per saldo met € 5,6 miljoen verlaagd.

Toelichting per instrument
Subsidies
Het subsidiebudget wordt in 2026 met € 4,0 miljoen verlaagd. Dit komt name door een meevaller op de Regeling doorstroom beroepskolom (VABOK) van € 3,6 miljoen. Dit komt doordat er minder aansluitende opleidingsroutes zijn aangevraagd binnen de beroepsonderwijskolom.

Ontvangsten
Op de ontvangsten is er een meevaller van € 2,6 miljoen in 2026. Dit betreft de afrekening van de meerjarige projectsubsidies aan diverse kennis- en expertisepunten over de periode 2022-2025.

3.4 Beleidsartikel 6. Hoger onderwijs

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 10 Budgettaire gevolgen van beleid art. 6 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3)=(1+2)
Verplichtingen	**4.975.899**	**– 88.255**	**4.887.644**
Uitgaven	**4.795.779**	**– 15.779**	**4.780.000**
Bekostiging	**4.559.245**	**– 1.353**	**4.557.892**
Bekostiging onderwijsdeel	4.344.851	– 1.353	4.343.498
Bekostiging ontwerp en ontwikkeling	172.289	0	172.289
Fonds onderzoek en wetenschap	42.105	0	42.105
Subsidies (regelingen)	**147.922**	**– 13.336**	**134.586**
Tegemoetkoming 2e lerarenopleiding	365	0	365
Nationaal Groeifonds Nationale aanpak professionalisering leraren	17.244	– 4.020	13.224
Nationaal Groeifonds LLO Katalysator	33.577	– 5.106	28.471
Nationaal Groeifonds Npuls	93.527	– 4.010	89.517
Overige subsidies	3.209	– 200	3.009
Bijdrage aan agentschappen	**22.363**	**– 605**	**21.758**
Dienst Uitvoering Onderwijs	22.363	– 605	21.758
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	**66.249**	**– 485**	**65.764**
NWO: Promotiebeurs voor leraren	12.872	0	12.872
NWO: NKO-programma's HO	30.975	0	30.975
Nederland-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)	6.756	– 485	6.271
Bijdrage RWT Nuffic	10.858	0	10.858
Bijdrage RWT Landelijk Centrum Studiekeuze	4.788	0	4.788
Ontvangsten	**16**	**2.196**	**2.212**

Tabel 11 Uitsplitsing verplichtingen (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3)=(1+2)
Verplichtingen	**4.975.899**	**– 88.255**	**4.887.644**
waarvan garantieverplichtingen	26.217	– 31.436	– 5.219
waarvan overige verplichtingen	4.949.682	– 56.819	4.892.863

In de kolom «Mutaties 2e suppletoire begroting" worden de mutaties ten opzichte van de «Vastgestelde begroting» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting

Verplichtingen
De verplichtingen worden per saldo met € 88,3 miljoen verlaagd. De belangrijkste oorzaken zijn de lagere realisatie op de NGF-programma's Nationale Aanpak Professionalisering Leraren (NAPL), LLO Katalysator en Npuls (totaal € 42,9 miljoen), per saldo lagere afgegeven (vervallen) garanties op leningen van instellingen (€ 31,4 miljoen). Daarnaast is er een lagere realisatie op bekostiging (€ 11,8 miljoen). Dit komt doordat sommige onderdelen niet met de eerste rijksbijdragebrief 2027 (verplicht in 2026)

zijn meegegaan maar doorschuiven naar de tweede rijksbijdragebrief 2027 (te verplichten in 2027). De resterende verlaging van € 2,2 miljoen heeft betrekking op diverse kleinere posten.

Uitgaven
De uitgaven worden per saldo met € 15,8 miljoen verlaagd. Dit heeft voor € 13,3 miljoen betrekking op subsidies en voor € 2,5 miljoen op diverse kleinere posten.

Toelichting per instrument
Subsidies
Op het instrument subsidies wordt in totaal € 13,3 miljoen minder gerealiseerd dan vooraf begroot. Onderdeel hiervan zijn de lagere uitgaven op de NGF-programma's Nationale Aanpak Professionalisering Leraren (€ 4,0 miljoen), LLO Katalysator (€ 5,1 miljoen) en Npuls (€ 4,0 miljoen). De uitgaven zullen pas in 2027 plaatsvinden. De resterende verlaging van € 0,2 miljoen heeft betrekking op diverse kleinere posten.

3.5 Beleidsartikel 7. Wetenschappelijk onderwijs

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 12 Budgettaire gevolgen van beleid art. 7 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3)=(1+2)
Verplichtingen	**7.886.911**	**– 83.424**	**7.803.487**
Uitgaven	**7.637.125**	**– 4.064**	**7.633.061**
Bekostiging	**7.619.370**	**– 1.112**	**7.618.258**
Bekostiging onderwijsdeel	3.553.532	– 1.112	3.552.420
Bekostiging onderzoeksdeel	3.046.165	0	3.046.165
Bekostiging ondersteuning geneeskunde onderwijs en onderzoek	909.033	0	909.033
Fonds onderzoek en wetenschap	110.640	0	110.640
Subsidies (regelingen)	**11.259**	**– 2.809**	**8.450**
Vluchteling Studenten UAF	2.757	– 929	1.828
Expertisecentrum inclusief onderwijs (ECIO)	977	0	977
Interstedelijk Studentenoverleg (ISO)	449	25	474
Landelijke Studenten Vakbond (LSVb)	363	25	388
Overige subsidies	6.713	– 1.930	4.783
Opdrachten	**3.097**	**– 143**	**2.954**
Opdrachten	3.097	– 143	2.954
Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	**3.399**	**0**	**3.399**
Europees Universitair Instituut Florence (EUI)	2.076	0	2.076
United Nations University (UNU)	1.323	0	1.323
Ontvangsten	**16**	**0**	**16**

Tabel 13 Uitsplitsing verplichtingen (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3)=(1+2)
Verplichtingen	**7.886.911**	**– 83.424**	**7.803.487**
waarvan garantieverplichtingen	29.521	– 8.833	20.688
waarvan overige verplichtingen	7.857.390	– 74.591	7.782.799

In de kolom «Mutaties 2e suppletoire begroting" worden de mutaties ten opzichte van de «Vastgestelde begroting» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting

Verplichtingen
De verplichtingen worden per saldo met € 83,4 miljoen verlaagd. De belangrijkste oorzaken zijn de per saldo lagere afgegeven (vervallen) garanties op leningen van instellingen (€ 8,8 miljoen) en een lagere realisatie op bekostiging (€ 71,3 miljoen). Dit komt doordat sommige onderdelen niet met de eerste rijksbijdragebrief 2027 (verplicht in 2026) zijn meegegaan maar doorschuiven naar de tweede rijksbijdragebrief 2027 (te verplichten in 2027). De resterende verlaging van € 3,3 miljoen heeft betrekking op diverse kleinere posten.

Uitgaven
De uitgaven worden per saldo met € 4,1 miljoen verlaagd. Dit heeft betrekking op diverse kleinere posten.

3.6 Beleidsartikel 8. Internationaal beleid

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 14 Budgettaire gevolgen van beleid art. 8 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3)=(1+2)
Verplichtingen	**27.919**	**– 252**	**27.667**
Uitgaven	**27.919**	**– 252**	**27.667**
Subsidies (regelingen)	**7.714**	**– 198**	**7.516**
Stichting Ons Erfdeel	191	0	191
Nationaal Agentschap Erasmus+ Onderwijs & Training	4.971	0	4.971
Internationalisering onderwijs	0	0	0
Duitsland Instituut Amsterdam (DIA)	987	– 148	839
Netherlands house for Education and Research (Neth-ER)	697	0	697
Overige incidentele subsidies	868	– 50	818
Opdrachten	**6.986**	**– 14**	**6.972**
Opdrachten	6.986	– 14	6.972
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	**1.215**	**0**	**1.215**
Bijdrage Nuffic	1.215	0	1.215
Bijdrage aan medeoverheden	**1.448**	**– 40**	**1.408**
Bijdrage aan medeoverheden	1.448	– 40	1.408
Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	**9.989**	**0**	**9.989**
Nederlandse Taalunie	9.331	0	9.331
Europa College Brugge	36	0	36
Unesco	61	0	61
OESO CERI	104	0	104
Fulbright Center	433	0	433
EU-programma's en activiteiten	24	0	24
Overige bijdragen	0	0	0
Bijdrage aan (andere) begrotingshoofdstukken	**567**	**0**	**567**
Vlaams-Nederlandshuis DeBuren (Hoofdstuk 5 BuZa)	567	0	567
Ontvangsten	**99**	**0**	**99**

In de kolom «Mutaties 2e suppletoire begroting" worden de mutaties ten opzichte van de «Vastgestelde begroting» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting

Verplichtingen en Uitgaven
De verplichtingen en uitgaven voor artikel 8 worden per saldo met € 0,3 miljoen verlaagd. Dit heeft betrekking op diverse kleinere posten.

3.7 Beleidsartikel 9. Arbeidsmarkt- en personeelsbeleid

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 15 Budgettaire gevolgen van beleid art. 9 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3)=(1+2)
Verplichtingen	**1.284.918**	**– 18.078**	**1.266.840**
Uitgaven	**433.364**	**– 18.078**	**415.286**
Bekostiging	**272.167**	**– 7.500**	**264.667**
Tekorten regio's	272.167	– 7.500	264.667
Subsidies (regelingen)	**153.865**	**– 12.675**	**143.082**
Lerarenbeurs	64.427	– 5.000	59.678
Zij-instroom	81.490	– 4.700	79.786
Overige subsidies	7.948	– 2.975	3.618
Opdrachten	**2.778**	**1.972**	**4.750**
Opdrachten	2.778	1.972	4.750
Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	**4.554**	**125**	**4.679**
Dienst Uitvoering Onderwijs	4.554	125	4.679
Ontvangsten	**7.000**	**0**	**7.000**

In de kolom «Mutaties 2e suppletoire begroting" worden de mutaties ten opzichte van de «Vastgestelde begroting» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting

Verplichtingen en uitgaven
De verplichtingen en uitgaven worden per saldo met € 18,1 miljoen verlaagd.

Toelichting per instrument
Bekostiging
Het budget voor bekostiging wordt per saldo met € 7,5 miljoen verlaagd. Dit wordt veroorzaakt door een meevaller op het budget Onderwijsregio's, doordat een lager bedrag is aangevraagd dan vooraf begroot.

Subsidies
Het budget voor subsidies wordt per saldo met € 12,7 miljoen verlaagd. Dit wordt met name veroorzaakt door meevallers op de budgetten lerarenbeurs (€ 5,0 miljoen) en zij-instroom (€ 4,7 miljoen). De meevallers worden veroorzaakt doordat er minder subsidieaanvragen zijn gedaan dan vooraf begroot.

3.8 Beleidsartikel 11. Studiefinanciering

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 16 Budgettaire gevolgen van beleid art. 11 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3)=(1+2)
Verplichtingen	**5.479.287**	**– 105.500**	**5.373.787**
Uitgaven	**5.479.287**	**– 105.500**	**5.373.787**
Inkomensoverdracht	**2.972.312**	**– 9.500**	**2.962.812**
Basisbeurs gift (R)	690.486	0	690.486
Aanvullende beurs gift (R)	898.922	– 5.000	893.922
Reisvoorziening gift (R)	1.069.475	0	1.069.475
Studievoorschotvouchers (R)	25.755	5.000	30.755
Caribisch Nederland gift (R)	1.550	0	1.550
Tegemoetkoming (R)	87.386	0	87.386
Overige uitgaven (R)	198.738	– 9.500	189.238
Leningen	**2.253.827**	**– 95.000**	**2.158.827**
Basisbeurs Prestatiebeurs (NR)	734.291	– 15.000	719.291
Aanvullende beurs Prestatiebeurs (NR)	171.688	– 40.000	131.688
Reisvoorziening (NR)	– 41.907	0	– 41.907
Caribisch Nederland prestatiebeurs (NR)	236	0	236
Rentedragende lening (NR)	1.198.849	– 25.000	1.173.849
Collegegeldkrediet (NR)	146.435	– 15.000	131.435
Levenlanglerenkrediet (NR)	17.334	0	17.334
Caribisch Nederland leningen (NR)	570	0	570
Overige uitgaven (NR)	26.331	0	26.331
Bijdrage aan agentschappen	**253.148**	**– 1.000**	**252.148**
Dienst Uitvoering Onderwijs	253.148	– 1.000	252.148
Ontvangsten	**2.035.606**	**– 100.000**	**1.935.606**
Ontvangen rente (R)	263.819	0	263.819
Overige ontvangsten (R)	22.835	0	22.835
Ontvangsten Caribisch Nederland (R)	889	0	889
Terugontvangen lening (NR)	1.748.021	– 100.000	1.648.021
Ontvangsten Caribisch Nederland (NR)	42	0	42

Toelichting: R = relevant, NR = niet-relevant

In de kolom «Mutaties 2e suppletoire begroting" worden de mutaties ten opzichte van de «Vastgestelde begroting» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting

Algemeen:

Zowel voor de uitgaven als de ontvangsten wordt een onderscheid gemaakt tussen relevant en niet-relevant. Relevant betekent: relevant voor het uitgavenkader. Uitgangspunt in de begrotingsregels is dat uitgaven die relevant zijn voor het EMU-saldo ook relevant zijn voor het uitgavenkader. Zoals opgenomen in Ontwerpbegroting 2023 is de behandeling van prestatiebeurzen voor het EMU-saldo veranderd door gewijzigde inzichten van Eurostat en daarmee het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

De relevante uitgaven in dit artikel worden hoofdzakelijk gevormd door studiefinanciering die meteen als gift wordt toegekend en uitgekeerde prestatiebeurzen die worden omgezet in een gift. In deze suppletoire begroting van het ministerie van OCW worden de prestatiebeursuitgaven als niet-relevant behandeld (zolang die nog niet zijn omgezet in een gift); in de weergave van het EMU-saldo worden zij wel als relevant weergegeven, middels een correctie op het EMU-saldo.

Overige niet-relevante uitgaven zijn de rentedragende leningen. Deze uitgaven zijn niet-relevant voor het uitgavenplafond, maar worden wel meegerekend in de EMU-schuld. De relevante ontvangsten worden vooral gevormd door de ontvangen rente op leningen. De niet-relevante ontvangsten betreffen hoofdzakelijk aflossingen op de hoofdsom van de rentedragende leningen.

Verplichtingen en Uitgaven
De totale uitgaven op artikel 11 worden met € 105,5 miljoen naar beneden bijgesteld. De inkomensoverdrachten worden met € 9,5 miljoen naar beneden bijgesteld. Het budget voor de leningen wordt met € 95,0 miljoen naar beneden bijgesteld. Daarnaast wordt de bijdrage aan agentschappen met € 1,0 miljoen naar beneden bijgesteld. Hieronder wordt dit per instrument toegelicht. Tenzij anders vermeld volgen de bijstellingen louter uit aanpassingen naar aanleiding van de realisatiecijfers.

Toelichting per instrument
Inkomensoverdracht
De relevante uitgaven worden met € 9,5 miljoen naar beneden bijgesteld. Op de posten zijn er verschillende bijstellingen, die bestaan uit de volgende elementen:
– De uitgaven aan de aanvullende beurs worden met € 5,0 miljoen verlaagd. Dit betreft een bijstelling van de aanvullende beurs die direct als gift wordt uitgekeerd;
– De relevante overige uitgaven zijn op basis van de realisatie met € 9,5 miljoen verlaagd. De uitbetalingen van de herstel controle uitwonende beurs vinden later plaats dan gedacht, waardoor er € 9,5 miljoen aan middelen naar achteren schuiven van 2026 naar 2027;
– De uitgaven voor de tegemoetkoming studievoorschotvouchers worden met 5,0 miljoen verhoogd. Uit de realisatiegegevens tot en met juli 2026 blijkt dat er meer tegemoetkomingen zijn uitbetaald dan eerder geraamd.

Leningen
De niet-relevante uitgaven worden per saldo met € 95,0 miljoen verlaagd. Hieronder wordt toegelicht in welke posten dit uiteenvalt. Voor elk van de posten geldt dat een groot deel van de correctie verklaard wordt door vrijvallende, niet-relevante middelen voor loon- en prijsontwikkeling. De bijstelling van € 95,0 miljoen bestaat uit de volgende onderdelen:
– De niet-relevante uitgaven aan de basisbeurs worden per saldo met € 15,0 miljoen verminderd. Dit betreft een neerwaartse bijstelling op de toekenningen prestatiebeurs;
– De niet-relevante uitgaven aanvullende beurs zijn per saldo met € 40,0 miljoen naar beneden bijgesteld. Dit betreft een neerwaartse bijstelling op de toekenningen prestatiebeurs;
– De niet-relevante uitgaven op de post rentedragende lening zijn naar beneden bijgesteld met € 25,0 miljoen. Uit de realisatiegegevens tot en met juli 2026 blijkt dat de uitgaven aan de rentedragende lening lager zijn dan eerder geraamd;

– De niet-relevante uitgaven aan het collegegeldkrediet zijn verlaagd met € 15,0 miljoen als gevolg van de reeds bekende realisatie.

Bijdrage aan agentschappen
Het budget voor de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) wordt per saldo met € 1,0 miljoen verlaagd. Deze neerwaartse bijstelling komt doordat de uitvoeringskosten voor de herinvoering basisbeurs in 2026 lager uitvallen.

Ontvangsten
Het ontvangstenbudget wordt voor het niet-kaderrelevante deel met € 100,0 miljoen naar beneden bijgesteld. Dit betreft een neerwaartse bijstelling op de terugontvangen hoofdsom. Op basis van realisatiegegevens tot en met juli 2026 blijkt dat debiteuren minder hebben terugbetaald dan eerder geraamd.

3.9 Beleidsartikel 12. Tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 17 Budgettaire gevolgen van beleid art. 12 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3)=(1+2)
Verplichtingen	**75.870**	**0**	**75.870**
Uitgaven	**75.870**	**0**	**75.870**
			0
Inkomensoverdracht	**72.361**	**0**	**72.361**
Tegemoetkoming lerarenopleiding (tlo) (R)	3.768	0	3.768
Tegemoetkoming deeltijd (R)	3.007	0	3.007
Tegemoetkoming vavo voltijd (R)	5.239	0	5.239
Tegemoetkoming vo voltijd (R)	57.104	0	57.104
Tegemoetkoming vso voltijd (R)	3.243	0	3.243
Leningen	**10**	**0**	**10**
Omboeking van kort- naar langlopende vorderingen (NR)	10	0	10
Bijdrage aan agentschappen	**3.499**	**0**	**3.499**
Dienst Uitvoering Onderwijs	3.499	0	3.499
Ontvangsten	**1.996**	**0**	**1.996**
Tegemoetkoming lerarenopleiding (tlo) en deeltijd vo (R)	237	0	237
Meerderjarige scholieren v(s)o en vavo (R)	1.759	0	1.759

Toelichting: R = relevant, NR = niet-relevant

In de kolom «Mutaties 2e suppletoire begroting" worden de mutaties ten opzichte van de «Vastgestelde begroting» weergegeven.

Er zijn voor dit artikel geen mutaties bij de tweede suppletoire begroting 2026.

3.10 Beleidsartikel 13. Lesgelden

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 18 Budgettaire gevolgen van beleid art. 13 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3)=(1+2)
Verplichtingen	**19.820**	**0**	**19.820**
Uitgaven	**19.820**	**0**	**19.820**
Bijdrage aan agentschappen	**19.820**	**0**	**19.820**
Dienst Uitvoering Onderwijs	19.820	0	19.820
Ontvangsten	**258.558**	**0**	**258.558**

In de kolom «Mutaties 2e suppletoire begroting" worden de mutaties ten opzichte van de «Vastgestelde begroting» weergegeven.

Er zijn voor dit artikel geen mutaties bij de tweede suppletoire begroting 2026.

3.11 Beleidsartikel 14. Cultuur

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 19 Budgettaire gevolgen van beleid art. 14 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3)=(1+2)
Verplichtingen	**695.225**	**37.471**	**732.696**
Uitgaven	**1.446.764**	**3.337**	**1.450.101**
Bekostiging	**1.214.840**	**– 123**	**1.214.717**
Culturele basisinfrastructuur vierjaarlijkse instellingen	287.961	– 1.640	286.321
Culturele basisinfrastructuur vierjaarlijkse fondsen	351.496	1.710	353.206
Museale instellingen met een wettelijke taak	288.368	2.200	290.568
Stelseltaken openbare bibliotheekvoorzieningen	37.026	0	37.026
Digitale openbare bibliotheek	20.434	0	20.434
Bibliotheekvoorziening leesgehandicapten	15.188	0	15.188
Monumentenzorg	179.786	– 5.315	174.471
Archieven (incl. Regionale Historische Centra)	34.581	2.922	37.503
Cultuureducatie (via primair onderwijs)	0	0	0
Subsidies (regelingen)	**107.737**	**24**	**107.761**
Verbreden inzet cultuur	9.949	– 96	9.853
Internationaal cultuurbeleid (incl. HGIS)	9.988	– 546	9.442
Programma leesbevordering	29.396	– 2.884	26.512
Creatieve Industrie	2.409	19	2.428
NGF CIIIC	28.024	– 2.500	25.524
Specifiek cultuurbeleid	23.001	4.840	27.841
Subsidies Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	4.970	1.191	6.161
Opdrachten	**39.204**	**3.253**	**42.457**
Beleidsonderzoek, evaluaties en kennisbasis	2.108	– 248	1.860
Opdrachten Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed	19.150	– 376	18.774
NGF Opdrachten	5.474	2.500	7.974
Overige opdrachten	12.472	1.377	13.849
Bijdrage aan agentschappen	**81.073**	**118**	**81.191**
Nationaal Archief	81.073	118	81.191
Bijdragen aan medeoverheden	**1.803**	**90**	**1.893**
Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	**2.107**	**– 25**	**2.082**
Ontvangsten	**22.899**	**7.099**	**29.998**

Tabel 20 Uitsplitsing verplichtingen (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3)=(1+2)
Verplichtingen	**695.225**	**37.471**	**732.696**
waarvan garantieverplichtingen	– 63.655	3.393	– 60.262
waarvan overig	758.880	34.078	792.958

In de kolom «Mutaties 2e suppletoire begroting" worden de mutaties ten opzichte van de «Vastgestelde begroting» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting

Verplichtingen
De verplichtingen worden verhoogd met € 37,5 miljoen, waarvan € 3,4 voor de garantieverplichtingen en € 34,1 voor de overige verplichtingen. Het verschil tussen de verhoging van de raming van de overige verplichtingen en de verhoging van de uitgavenraming is € 30,7 miljoen. Het verschil bestaat grotendeels uit reserveringen voor meerjarige verplichtingen voor de monumentenzorg, loon- en prijsbijstelling 2026 en het Nationaal Groeifonds.

Ontvangsten
De ontvangstenraming wordt verhoogd met € 7,1 miljoen door enkele desalderingen. Het grootste deel betreft een bijdrage ten laste van het Museaal Aankoopfonds voor het aankopen van *Colfspelers op het ijs* van Hendrick Avercamp door het Mauritshuis en het Rijksmuseum.

3.12 Beleidsartikel 15. Media

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 21 Budgettaire gevolgen van beleid art. 15 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3)=(1+2)
Verplichtingen	**1.243.982**	**– 45**	**1.243.937**
Uitgaven	**1.335.676**	**– 45**	**1.335.631**
Bekostiging	**1.284.673**	**387**	**1.285.060**
Landelijke publieke omroep	1.001.655	0	1.001.655
Regionale omroep	203.402	0	203.402
Stichting Omroep Muziek	22.026	0	22.026
Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid (NIBG)	32.792	0	32.792
Stimuleringsfonds voor de Journalistiek	3.332	75	3.407
Co-productiefonds Binnenlandse Omroep (CoBO)	5.999	0	5.999
Mediawijsheid Expertisecentrum (Bewust mediagebruik)	2.799	– 500	2.299
Stichting Nederlandse Lokale Publieke Omroepen (NLPO)	2.053	0	2.053
Dotatie/onttrekking Algemene Mediareserve	10.238	35	10.273
Lokale journalistiek	0	0	0
Overige bekostiging media	377	777	1.154
Subsidies (regelingen)	**36.837**	**– 432**	**36.405**
Onderzoeksjournalistiek	15.805	0	15.805
Lokale journalistiek	20.050	0	20.050
Overige subsidies	982	– 432	550
Opdrachten	**568**	**0**	**568**
Opdrachten	568	0	568
Bijdrage aan ZBO's/RWT's	**13.504**	**0**	**13.504**
Commissariaat voor de Media	13.504	0	13.504
Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	**94**	**0**	**94**
European Audiovisual Observatory	94	0	94
Ontvangsten	**166.200**	**20**	**166.220**
Reclame ontvangsten	166.200	20	166.220

In de kolom «Mutaties 2e suppletoire begroting" worden de mutaties ten opzichte van de «Vastgestelde begroting» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting

Verplichtingen en Uitgaven
De verplichtingen en uitgaven voor artikel 15 worden per saldo met € 0,05 miljoen verlaagd

3.13 Beleidsartikel 16. Onderzoek en wetenschapsbeleid

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 22 Budgettaire gevolgen van beleid art. 16 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3)=(1+2)
Verplichtingen	**2.280.130**	**17.805**	**2.297.935**
Uitgaven	**1.856.854**	**17.805**	**1.874.659**
Bekostiging	**1.536.287**	**26.290**	**1.562.577**
NWO	706.439	16.353	722.792
KNAW	120.544	5	120.549
KB	72.984	15	72.999
NWO Talentenontwikkeling	165.885	0	165.885
NWO TTW	8.000	0	8.000
NWO Grootschalige Researchinfrastructuur	55.380	0	55.380
NWO Praktijkgericht Onderzoek	66.052	4.306	70.358
Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO)	36.234	1.521	37.755
Poolonderzoek	3.147	0	3.147
Caribisch Nederland	2.500	0	2.500
NWO NWA	137.720	4.090	141.810
NWO Fonds onderzoek en wetenschap	144.386	0	144.386
NWO Praktijk onderzoek en wetenschap	17.016	0	17.016
Subsidies (regelingen)	**177.033**	**– 3.922**	**173.111**
VSC	332	0	332
Naturalis Biodiversity Center	14.168	0	14.168
BPRC	13.513	0	13.513
NEMO Science Museum	4.379	0	4.379
STT	286	0	286
Stichting AAP	1.344	0	1.344
Nationale Coördinatie	8.474	– 2.694	5.780
Subsidie Fonds onderzoek en wetenschap	84.853	– 413	84.440
Delta Climate Center	10.581	– 717	9.864
Netherlands Academy of Engineering	564	0	564
Biotech Booster	22.841	– 98	22.743
Big Chemistry	15.698	0	15.698
Opdrachten	**3.993**	**– 1.673**	**2.320**
Opdrachten	2.673	– 1.160	1.513
Opdrachten Fonds onderzoek en wetenschap	1.320	– 513	807
Bijdrage aan agentschappen	**6.999**	**– 3.000**	**3.999**
Rijksdienst voor Ondernemend Nederland	4.495	– 2.746	1.749
RVO Fonds onderzoek en wetenschap	2.504	– 254	2.250
Bijdrage aan (inter)nationale organisaties	**132.542**	**110**	**132.652**
EMBC	1.460	– 39	1.421
EMBL	9.183	– 127	9.056
ESA	38.248	276	38.524
CERN	68.371	0	68.371
ESO	12.530	0	12.530
SKAO	2.750	0	2.750
Ontvangsten	**204**	**0**	**204**

In de kolom «Mutaties 2e suppletoire begroting" worden de mutaties ten opzichte van de «Vastgestelde begroting» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting

Verplichtingen en uitgaven
De verplichtingen en uitgaven voor worden per saldo met € 17,8 miljoen verhoogd.

Toelichting per instrument
Bekostiging
Het budget wordt met € 26,3 miljoen verhoogd. Deze verhoging is vooral het gevolg van diverse overboekingen van andere begrotingsartikelen en -hoofdstukken naar artikel 16. Het zijn bijdragen aan en financiering van onderzoek via de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO). Zo draagt het ministerie van Economische Zaken € 6,3 miljoen bij aan de PPS-innovatieregeling van NWO en stelt het ministerie van Defensie € 5,0 miljoen beschikbaar voor onderzoeksoproepen op het gebied van ruimtetechnologie, sensoren en intelligente systemen.

Verder is er € 4,1 miljoen toegevoegd voor de NWA-call over de effecten van onderwijs-, scholings- en R&D-investeringen. Dit bedrag bestaat uit bijdragen van verschillende departementen, waaronder bijdragen van het ministerie van Financiën, het ministerie van Economische Zaken, de Productiviteitsraad en het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Subsidies
Het budget wordt met € 3,9 miljoen verlaagd. Dit komt onder meer omdat bij Nationale Coördinatie 0,8 miljoen niet wordt besteed. Daarnaast lopen er verschillende openstaande verplichtingen door naar latere jaren. Voor de regeling Sociale Veiligheid betreft dit € 1,8 miljoen naar 2027. Voor het NGF-project Biotech Booster gaat het om € 0,1 miljoen naar 2027. Ook is sprake van een openstaande verplichting van € 0,7 miljoen bij het Delta Climate Center.

Bijdrage aan agentschappen
Het budget wordt met € 3,0 miljoen verlaagd. Dit betreft voornamelijk een meevaller als gevolg van vertraging bij de voorbereidingen van het wetstraject screening kennisveiligheid. Door de keuze om eerst een haalbaarheidsanalyse naar een meer gerichte vorm van screening uit te voeren, kan in 2026 nog geen opdracht aan Justis worden verstrekt die gekoppeld is aan de voorgenomen screeningswetgeving.

3.14 Beleidsartikel 25. Emancipatie

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 23 Budgettaire gevolgen van beleid art. 25 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3)=(1+2)
Verplichtingen	**12.851**	**– 3.424**	**9.427**
Uitgaven	**23.392**	**46**	**23.438**
Bekostiging	**14.917**	**0**	**14.917**
Kennisinfrastructuur: Gender- en LHBTI- gelijkheid	14.917	0	14.917
Subsidies (regelingen)	**4.317**	**64**	**4.381**
Gender- en LHBTI- gelijkheid 2022-2027	4.317	64	4.381
Opdrachten	**4.152**	**– 18**	**4.134**
Bijdrage aan medeoverheden	**6**	**0**	**6**
Gemeentefonds gender- en LHBTI-gelijkheid	6	0	6
Ontvangsten	**0**	**0**	**0**

In de kolom «Mutaties 2e suppletoire begroting" worden de mutaties ten opzichte van de «Vastgestelde begroting» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting

Verplichtingen
De verplichtingen worden per saldo met € 3,4 miljoen verlaagd. Dit komt doordat de subsidie voor de Mannenalliantie door vertraging in de uitvoering naar verwachting pas begin 2027 meerjarig beschikt kan worden.

4 De niet-beleidsartikelen

4.1 Nog onverdeeld

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 24 Budgettaire gevolgen van beleid art. 91 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3)=(1+2)
Verplichtingen	**0**	**0**	**0**
Uitgaven	**0**	**0**	**0**
Loonbijstelling	*0*	*0*	*0*
waarvan programma	0	0	0
waarvan apparaat	0	0	0
Prijsbijstelling	*0*	*0*	*0*
waarvan programma	0	0	0
waarvan apparaat	0	0	0
Onvoorzien	*0*	*0*	*0*
Ontvangsten	**0**	**0**	**0**

In de kolom «Mutaties 2e suppletoire begroting" worden de mutaties ten opzichte van de «Vastgestelde begroting» weergegeven.

Er zijn voor dit artikel geen mutaties bij de tweede suppletoire begroting 2026.

4.2 Apparaat Kerndepartement

Budgettaire gevolgen van beleid

Tabel 25 Budgettaire gevolgen van beleid art. 95 (Tweede suppletoire begroting) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Stand 2e suppletoire begroting (3)=(1+2)
Verplichtingen	**447.760**	**9.943**	**457.703**
Uitgaven	**447.760**	**9.943**	**457.703**
Personele uitgaven	**374.318**	**7.943**	**382.261**
Eigen Personeel	354.294	5.777	360.071
Externe inhuur	15.375	2.166	17.541
Overige personele uitgaven	4.649	0	4.649
Materiële uitgaven	**73.442**	**– 65**	**73.377**
ICT	9.791	– 54	9.737
Bijdrage aan SSO's	23.414	– 437	22.977
Overig Materieel	40.237	426	40.663
Begrotingsreserve Schatkistbankieren	**0**	**2.065**	**2.065**
Ontvangsten	**510**	**2.065**	**2.575**

In de kolom «Mutaties 2e suppletoire begroting" worden de mutaties ten opzichte van de «Vastgestelde begroting» weergegeven. Hieronder worden de belangrijkste mutaties toegelicht.

Toelichting

Verplichtingen en uitgaven
De verplichtingen en uitgaven voor artikel 95 worden per saldo verhoogd met € 9,9 miljoen.

Toelichting per instrument
Personele uitgaven
Het budget wordt per saldo met € 7,9 miljoen verhoogd. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door:
- een (incidentele) tegenvaller van € 3,0 miljoen, veroorzaakt door de in 2026 afgesloten cao Rijk. Voor de dekking van deze cao waren onvoldoende middelen beschikbaar op artikel 95;
- overboekingen tussen departementen (per saldo € 2,6 miljoen), waaronder de bijdrage voor het Rijksprogramma voor Duurzaam Digitale Informatiehuishouding van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties € 2,4 miljoen);
- interne overboekingen van programma naar apparaat (per saldo € 2,4 miljoen) omdat het budget op programma-artikelen gereserveerd staat terwijl de kosten worden gerealiseerd op het apparaatsartikel.

Begrotingsreserve schatkistbankieren
Het budget voor Begrotingsreserve schatkistbankieren wordt met € 2,1 miljoen verhoogd. Het ministerie van OCW staat garant voor onderwijsinstellingen die bij de Staat lenen (schatkistbankieren). Voor het risico

dat het ministerie hierdoor loopt, ontvangt het ministerie van OCW een vergoeding (risicopremie). Deze premie wordt (via een desaldering) toegevoegd aan de Begrotingsreserve schatkistbankieren.

Ontvangsten
Het budget wordt met € 2,1 miljoen verhoogd. Zie hiervoor de toelichting bij de Begrotingsreserve schatkistbankieren.

5 Agentschappen

5.1 Agentschap DUO

De Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) is de uitvoeringsorganisatie van de Rijksoverheid voor het onderwijs. DUO levert producten en diensten op het terrein van bekostiging van instellingen, financiering van studenten, het organiseren van examens, informatievoorziening, alsmede diensten gericht op de verbetering van de verbinding tussen beleid en uitvoering, waarbij de burger en instellingen centraal worden gesteld. Daarnaast verricht DUO werkzaamheden voor overige departementen en derden. Onderdeel van DUO is de Shared Service Organisatie Noord (SSO-Noord), waarbinnen het Inkoop Uitvoeringscentrum en het Overheidsdatacenter zijn ondergebracht, die dienstverlening verricht voor het concern OCW, haar dienstonderdelen en andere overheidsorganen.

Tabel 26 Exploitatieoverzicht baten-lastenagentschap DUO (Tweede Suppletoire begroting 2026) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Totaal geraamd (3) = (1) + (2)
Baten			
- Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	86.499	6.620	93.119
Examendiensten	*5.649*	*1.923*	*7.572*
ICT-Diensten	*73.347*	*3.921*	*77.268*
Inkoopdiensten	*4.614*	*14*	*4.628*
Overige dienstverlening	*2.889*	*762*	*3.651*
- Baten als tegenprestatie voor levering van input	560.918	– 32.687	528.231
Hoofdproduct Bekostiging	*80.548*	*3.505*	*84.053*
Hoofdproduct Studiefinanciering	*218.791*	*– 18.573*	*200.218*
Hoofdproduct Examendiensten	*92.401*	*– 9.123*	*83.278*
Hoofdproduct Onderwijsregisters	*70.653*	*– 2.739*	*67.914*
Hoofdproduct Informatiediensten	*21.398*	*963*	*22.361*
Inburgering	*44.862*	*– 4.552*	*40.310*
ICT-Diensten	*17.585*	*– 1.260*	*16.325,00*
Diverse registers	*9.724*	*– 391*	*9.333*
Overige dienstverlening	*4.956*	*– 517*	*4.439*
Rentebaten	1.400	600	2.000
Vrijval voorzieningen	0	0	0
Bijzondere baten	0	0	0
Totaal baten	**648.817**	**– 25.467**	**623.350**
Lasten			
Apparaatskosten	545.835	– 23.422	522.413
- Personele kosten	425.370	– 29.923	395.447
waarvan eigen personeel	*293.577*	*– 236*	*293.341*
waarvan inhuur externen	*116.136*	*– 31.577*	*84.559*
waarvan overige personele kosten	*15.657*	*1.890*	*17.547*
- Materiële kosten	120.465	6.501	126.966
waarvan apparaat ICT	*58.013*	*8.045*	*66.058*
waarvan bijdrage aan SSO's	*30.801*	*897*	*31.698*
waarvan overige materiële kosten	*31.651*	*– 2.441*	*29.210*
Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten	33.134	*566*	*33.700*
Rentelasten	3.695	486	4.181
Afschrijvingskosten	64.203	– 1.518	62.685
- Materieel	21.620	– 3.308	18.312

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Totaal geraamd (3) = (1) + (2)
waarvan apparaat ICT	*21.220*	*– 3.308*	*17.912*
waarvan overige materiële afschrijvingskosten	*400*	0	*400*
- Immaterieel	*42.583*	1.790	44.373
Overige lasten	*1.850*	*450*	2.300
waarvan dotaties voorzieningen	*1.850*	*450*	2.300
waarvan bijzondere lasten	0	0	0
Totaal lasten	**648.717**	**– 23.438**	**625.279**
Saldo van baten en lasten gewone bedrijfsuitoefening	**100**	**– 2.029**	**– 1.929**
Agentschapsdeel Vpb-lasten	*100*	0	100
Saldo van baten en lasten	**0**	**– 2.029**	**– 2.029**

Toelichting
De baten in de tweede suppletoire begroting dalen met € 25,5 miljoen ten opzichte van de eerste suppletoire begroting. De lasten in de tweede suppletoire begroting dalen met € 23,4 miljoen. Voor 2026 wordt een negatief resultaat verwacht van circa € 2,0 miljoen.

Baten
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten
De verwachte totale baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten bedragen € 93,1 miljoen en zijn € 6,6 miljoen hoger dan in de eerste suppletoire begroting. De stijging houdt voornamelijk verband met hogere verwachte opbrengsten uit examendiensten (€ 1,9 miljoen), aanvullende werkzaamheden op het gebied van ICT-dienstverlening door SSO-Noord (€ 3,9 miljoen) en overige dienstverlening (€ 0,8 miljoen).

Baten als tegenprestatie voor de levering van input
De verwachte totale baten als tegenprestatie voor de levering van input bedragen € 528,2 miljoen en zijn € 32,7 miljoen lager dan in de eerste suppletoire begroting. Deze baten vloeien voort uit het uitvoeren van de vijf hoofdproducten en werkplekdienstverlening in opdracht van OCW. Tevens zijn hier de baten opgenomen in verband met het uitvoeren van de inburgeringstaken in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Voorts zijn baten opgenomen in verband met het voeren van diverse registers en overige dienstverlening, met name het Landelijk Register Kinderopvang.

De daling houdt voornamelijk verband met een afname van de verwachte omzet uit hoofde van de vijf hoofdproducten van € 26,0 miljoen. Het gaat hier om een lagere verwachte omzet uit hoofde van Life Cycle Management (- € 2,5 miljoen), dit betreft de ontwikkeling van applicaties en infrastructuur. Er is sprake van een lagere inzet op beleidsopdrachten (- € 2,7 miljoen), een lagere inzet op de overige taken en opdrachten (- € 4,9 miljoen) en een lagere verwachte omzet voor examendiensten (- € 2,1 miljoen). Daarnaast is sprake van een lagere verwachte omzet uit hoofde van Werken aan Uitvoering (WaU) (- € 14,3 miljoen). Deze aanpassing is het gevolg van de ontwikkeling van applicaties die meerjarig door DUO worden gebruikt. De omzet hiervoor wordt pas in de komende jaren verantwoord conform de bijbehorende afschrijvingen. Ook is sprake van een kleine stijging in de basisdienstverlening (€ 0,5 miljoen). Daarnaast zijn de verwachte baten uit inburgering lager (- € 4,6 miljoen) evenals de verwachte baten uit hoofde van de ICT-dienstverlening (- € 1,2 miljoen). Tot slot zijn de baten uit hoofde van diverse registers lager (- € 0,4 miljoen) evenals de baten van de overige dienstverlening (- € 0,5 miljoen).

Rentebaten
De rentebaten bedragen € 2,0 miljoen en stijgen met € 0,6 miljoen ten opzichte van de eerste suppletoire begroting. Dit betreft een inschatting van de rentebaten uit hoofde van het positieve saldo op de rekening courant met het ministerie van Financiën.

Tabel 27 Baten onderverdeeld naar herkomst (Tweede Suppletoire begroting 2026) (bedragen x € 1.000)

	Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen) (1)	Mutaties 2e suppletoire begroting (2)	Totaal geraamd (3) = (1) + (2)	waarvan omzet moeder-departement	waarvan omzet overige depar-tementen	waarvan omzet derden	Totaal
Baten							
- Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	86.499	6.620	93.119	6.465	74.699	11.955	93.119
Examendiensten	*5.649*	*1.923*	*7.572*	*0*	*0*	*7.572*	*7.572*
ICT-Diensten	*73.347*	*3.921*	*77.268*	*2.767*	*72.625*	*1.876*	*77.268*
Inkoopdiensten	*4.614*	*14*	*4.628*	*3.409*	*1.220*	*0*	*4.629*
Overige dienstverlening	*2.889*	*762*	*3.651*	*289*	*855*	*2.507*	*3.651*
- Baten als tegenprestatie voor levering van input	560.918	– 32.687	528.231	474.149	54.082	0	528.231
Hoofdproduct Bekostiging	*80.548*	*3.505*	*84.053*	*84.053*	*0*	*0*	*84.053*
Hoofdproduct Studiefinanciering	*218.791*	*– 18.573*	*200.218*	*200.218*	*0*	*0*	*200.218*
Hoofdproduct Examendiensten	*92.401*	*– 9.123*	*83.278*	*83.278*	*0*	*0*	*83.278*
Hoofdproduct Onderwijsregisters	*70.653*	*– 2.739*	*67.914*	*67.914*	*0*	*0*	*67.914*
Hoofdproduct Informatiediensten	*21.398*	*963*	*22.361*	*22.361*	*0*	*0*	*22.361*
Inburgering	*44.862*	*– 4.552*	*40.310*	*0*	*40.310*	*0*	*40.310*
ICT-Diensten	*17.585*	*– 1.260*	*16.325*	*16.325*	*0*	*0*	*16.325*
Diverse registers	*9.724*	*– 391*	*9.333*	*0*	*9.333*	*0*	*9.333*
Overige dienstverlening	*4.956*	*– 517*	*4.439*	*0*	*4.439*	*0*	*4.439*
Rentebaten	1.400	600	2.000	2.000	0	0	2.000
Vrijval voorzieningen	0	0	0	0	0	0	0
Bijzondere baten	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten	**648.817**	**– 25.467**	**623.350**	**482.614**	**128.781**	**11.955**	**623.350**

Baten onderverdeeld naar herkomst
In bovenstaande tabel zijn de baten uitgesplitst naar herkomst, te weten het moederdepartement, overige departementen en derden. De verwachte omzet uit hoofde van overige departementen is hieronder nader onderscheiden naar ministerie.

Tabel 28 Omzet overige departementen uitgesplitst naar ministerie (Tweede Suppletoire begroting 2026) (bedragen x € 1.000)

Ministerie	Bedrag
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid	49.678
Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	33.175
Ministerie van Justitie en Veiligheid	25.203
Ministerie van Economische Zaken en Klimaat	8.893
Ministerie van Financiën	4.137
Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat	3.897
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport	2.898
Centraal Justitieel Incassobureau	800
Overige ministeries	100
Totale omzet overige departementen	**128.781**

Lasten

Apparaatskosten

De apparaatskosten dalen met € 23,4 miljoen ten opzichte van de eerste suppletoire begroting. De personele kosten dalen met € 29,9 miljoen en de materiële kosten stijgen met € 6,5 miljoen. De daling van de personele kosten is primair het gevolg van verminderde externe inhuur en hangt samen met de lagere dienstverlening aan zowel het moederdepartement, overige ministeries als derden. De stijging van de materiële kosten is primair het gevolg van sterk gestegen ICT gerelateerde kosten.

Kosten uitbesteed werk en andere externe kosten

De kosten uitbesteed werk en andere externe kosten betreffen resultaatsopdrachten en extern ingekochte diensten en zijn € 0,6 miljoen hoger dan in de eerste suppletoire begroting.

Rentelasten

De rentelasten zijn geschat op basis van de werkelijke rentepercentages van de afgesloten leningen en zijn € 0,5 miljoen hoger dan in de eerste suppletoire begroting.

Afschrijvingskosten

De afschrijvingskosten dalen met € 1,5 miljoen. Dit is primair het gevolg van dalende afschrijvingen van materiële vaste activa (- € 3,3 miljoen) en een stijging van de afschrijvingskosten op immateriële vaste activa (€ 1,8 miljoen) gerelateerd aan het ICT-domein.

Overige lasten

De verwachte dotaties aan de voorzieningen stijgen met € 0,5 miljoen. De stijging is het gevolg van het bijstellen van de parameters die ten grondslag liggen aan de voorzieningen waaronder de cao.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is aangepast ten opzichte van de eerste suppletoire begroting op basis van de nu voorziene lagere omzet en kosten. De verwachte investeringen in de (im)materiële vaste activa zijn ongewijzigd. Het beroep op de leenfaciliteit is derhalve gelijk gebleven.

Tabel 29 Kasstroomoverzicht (bedragen x € 1.000)

	(1) Vastgestelde begroting (incl. Suppletoire Begrotingen, NvW en amendementen)	(2) Mutaties 2e suppletoire begroting	Totaal geraamd (3) = (1) + (2)
1. Rekening courant RHB 1 januari + depositorekeningen	**20.231**	**0**	**20.231**
Totaal ontvangsten operationele kasstroom (+)	648.817	– 25.467	623.350
Totaal uitgaven operationele kasstroom (-/-)	– 584.514	22.936	– 561.578
2. Totaal operationele kasstroom	**64.303**	**– 2.531**	**61.772**
Totaal investeringen (-/-)	– 111.800	0	– 111.800
Totaal boekwaarde desinvesteringen (+)	0	0	0
3. Totaal investeringskasstroom	**– 111.800**	**0**	**– 111.800**
Eenmalige uitkering aan moederdepartement (-/-)	0	0	0
Eenmalige storting door moederdepartement (+)	0	0	0
Aflossingen op leningen (-/-)	– 51.267	0	– 51.267
Beroep op leenfaciliteit (+)	111.800	0	111.800
4. Totaal financieringskasstroom	**60.533**	**0**	**60.533**
5. Rekening courant RHB 31 december (=1+2+3+4)	**33.267**	**– 2.531**	**30.736**